

Fotoproject 2009

"Biesbosch: cultuur of natuur?"

Door KLAS 4 HAVO/VWO van het Altena College, Sleenwijk

Deze uitgave is mogelijk gemaakt door het Prins Bernhard Cultuurfonds Brabant

Colofon

Foto's	Leerlingen Altena College
Foto cover	Michel Lafaille
Tekst project	Renate Kasen, Wim Branderhorst
Andere teksten	Michel Lafaille
Vormgeving	Chantal Berber, Tal Grafische Vormgeving, Waalwijk
Druk	Drukkerij Uitgeverij Wijngaaf, Raamsdonksveer
Productie	Peter van Beek, Biesboschmuseum

Het Altena College

Het Altena College is een school voor vmbo-t, havo en vwo. De ruim 1200 leerlingen van het Altena College komen voornamelijk uit het land van Heusden en Altena. Dit gebied heeft centraal gestaan in de voorgaande fotografie-opdrachten.

In samenwerking met het Biesbosch Museum is het project van dit jaar uitgewerkt en daarom zijn de foto's in het museum te bewonderen. Voor het project zijn de begeleiders uitgegaan van de theorie van Howard Gardner, die beweert dat ieder mens kwaliteiten en talenten op verschillende gebieden kan hebben. Dit betekent dat men op sommige manieren meer intelligent is dan op andere.

De verschillende soorten intelligentie die hij onderscheidt zijn:

- verbaal/linguïstische intelligentie (woordknap)
- logisch/mathematische intelligentie (rekenknap)
- visueel/ruimtelijke intelligentie (beeldknap)
- muzikaal/ritmische intelligentie (muziekknap)
- lichamelijke/kinesthetische intelligentie (beweegknap)
- interpersoonlijke intelligentie (mensknap)
- intrapersoonlijke intelligentie (zelfknap)
- natuurgerichte intelligentie (natuurknap)

De leerlingen hebben een test gedaan , waaruit hun persoonlijke kwaliteiten in verhouding naar voren zijn gekomen. Op basis van de uitkomsten van de test zijn de leerlingen in groepjes ingedeeld, met de opdracht vanuit hun specifieke intelligentie foto's te maken binnen het thema van het project.

Als voorbereiding hebben de leerlingen een lezing gekregen van de kijkkunstenaar Michel Lafaille, die met behulp van concrete voorbeelden heeft laten zien wat goede foto's zijn en hoe deze foto's vanuit het perspectief van de verschillende intelligenties gemaakt zouden kunnen worden.

Voorwoord

De kunst van het kijken

Onderzoek heeft uitgewezen dat wij als bezoekers in een museum gemiddeld negen seconden naar een schilderij kijken. Picasso, Rembrandt, Rubens, Van Gogh, Hopper, Titiaan, Da Vinci, Breughel, Mondriaan, Appel. Dat zijn bij elkaar 90 seconden oftewel anderhalve minuut. Tien meesters in één minuut dertig. Dat is pas economisch omgaan met je tijd. Waar die kunstenaars maanden aan hebben gewerkt, hebben geploeterd en gezweet, daar werpen wij een kortstondige blik op en menen het begrepen te hebben.

Natuurlijk zien wij niets op zulke manier. Wij denken iets gezien te hebben doordat wij in de richting van het schilderij keken en een beeld herkennen dat wij in onze herinnering al hadden opgeslagen vanuit een boek of andere reproductie. Wij keken niet, we verifieerden.

Het is net zoals met de Eiffeltoren, die kenden we al vanuit speelfilms of modefoto's en toch rijden wij op vakantie naar Parijs om te kijken of hij er wel echt staat. Ja daar staat ie, wijzen we elkaar aan, hij bestaat echt. Wij zijn gerustgesteld maar als ervaring heeft het ons niets gebracht.

Fotograferen helpt ons om beter te kijken naar de wereld; om niet alleen te kijken maar ook te zien. Want bij het maken van een foto dient de fotograaf immers beslissingen te nemen, te kaderen, te kiezen voor een bepaalde uitsnede, het beslissende moment. Kortom een bewuste keuze te maken. In een foto leggen wij ook onze persoonlijke keuze vast zodat die in de foto tot uitdrukking kan komen.

Als voorbeeld is hierbij een foto geplaatst van een fietser in een landschap. In één oogopslag zien we een landelijk beeld. Tegelijkertijd is duidelijk dat dit een rand is, een overgang. Dat wordt uitgedrukt door het grote contrast tussen licht en donker, door de bomenrij en het plotse einde van de bomenrij. Daarachter is schijnbaar niets dan licht en openheid. Na langer kijken ontwaart men vaag op de achtergrond de silhouetten van een landschap. Dit gevoel van overgang wordt versterkt door de wegaanduiding: hier stopt het. Maar zien we daar niet dat de weg een bocht indraait? Dat moet haast wel, want er komt een fietser aan, geen wandelaar. Het onhandige fietsen met een hond aan de leiband wijst op een verharde weg. Gelukkig, de wereld stopt niet. De vrouw op de fiets komt terug van een tocht, vanuit de voor ons onzichtbare wereld. Het kan niet anders dan dat ze op de terugweg is naar huis. Dat is het verhaal van de foto. De zachte koele schaduwen van de essen op het asfalt geven ons een gevoel van huiselijke behaaglijkheid tegenover het harde licht van het achterliggende landschap. Een vreemde tegenstelling want het donkere staat meestal voor het onbekende. Ook de wat wilde bermbegroeiing onder de essen geeft meer het beeld van natuur dan het vlakke gecultiveerde land in de openheid. Boeiende tegenstelling. De vertrouwdheid van de vrouw met haar hond wijst op een band tussen beiden die al langer moet bestaan. Dat geeft een grote intimiteit aan de foto.

De foto's in dit boek zijn de winnaars van het fotoproject. Een project met als leidraad het onderzoek naar de cultuur en de natuur in de Biesbosch. Een oefening die het kijken verre oversteeg. Het kijken werd zien, het zien werd waarnemen. Dat is bewust en met aandacht van de zintuigen in zich opnemen, zegt de dikke Van Dale.

De foto's in dit boekje zijn uitgekozen als de nummers 1, 2 en 3 in een bepaalde categorie. In de jurering is geprobeerd rekening gehouden met de herkenbaarheid van de persoonlijke keuzes en niet zozeer met esthetische aspect van de foto. Niet het beeld staat hier voorop maar de uitdrukking van de afbeelding. Wat wil de fotograaf ons laten zien, ons laten beleven of ons bijbrengen? Is het een ontroering, een manifest, een protest of eenvoudig een vorm van schoonheid?

Natuurlijk is de uitslag van een wedstrijd altijd relatief. Het gaat hier immers niet om de wedijver, om het winnen. Het is niet omdat je niet gewonnen hebt, dat je hebt verloren. In dit geval is dat zeker waar, want er zijn geen verliezers, allen hebben gewonnen. Van de opdracht, van hun docenten, van elkaar, van hun eigen verwachting, van zichzelf. Het waardevolste dat een mens kan meemaken.

Michel Lafaille

Verantwoording project

De 8 opdrachten volgens de thematiek van Howard Gardner

Howard Gardner (Scranton, Pennsylvania) is een psycholoog van de Harvard Universiteit. Hij is vooral bekend geworden door de 'theorie van Gardner'. Deze theorie gaat over meervoudige intelligenties. Intelligentie betekent volgens Gardner: de bekwaamheid om te leren, om problemen op te lossen. Dit kan volgens hem op verschillende (dus meervoudige) manieren. Dit betekent dat je op sommige manieren meer intelligent bent dan op andere. De verschillende soorten intelligentie die hij onderscheidt zijn:

- verbaal/linguïstische intelligentie (woordknap)
- logisch/mathematische intelligentie (rekenknap)
- visueel/ruimtelijke intelligentie (beeldknap)
- muzikaal/ritmische intelligentie (muziekknop)
- lichamelijke/kinesthetische intelligentie (beweegknap)
- interpersoonlijke intelligentie (mensknop)
- intrapersoonlijke intelligentie (zelfknap)
- natuurgerichte intelligentie (natuurknap)

Als je laag op een IQ test scoort, betekent dit volgens Gardner dus niet dat je niet intelligent bent. Het betekent alleen dat je niet verbaal/linguïstisch, logisch/mathematisch en/of visueel/ruimtelijk intelligent bent. Op één van de andere manieren kan je wel erg intelligent zijn en heel erg uitblinken en daardoor zelfs heel succesvol worden. Iemand die bijvoorbeeld muzikaal intelligent was, was Mozart.

Voor zijn theorie over de meervoudige intelligentie kreeg Gardner in 1981, de MacArthur Prijs.

Gardner is van mening dat ieder mens één of meerdere dimensies heeft waarin men uitblinkt (en dus ook graag doet). Verder beweert Gardner dat de traditionele IQ-testen te weinig rekening houden met deze dimensies.

De intelligenties van Howard Gardner

Welke vermogens onderscheidt Howard Gardner en wat betekenen deze?

We benoemen telkens de intelligentie en geven kort bijbehorende informatie.

Wiskundig-logischoflogisch-mathematische intelligentie
Het vermogen om logische verbanden en onderliggende principes te begrijpen en om makkelijk met (abstracte) getallen en hoeveelheden te werken. Mensen bij wie dit gebied goed is ontwikkeld, denken beredenerend en zijn vaak kritisch.

Taalkundig of verbaal-linguïstische intelligentie

Het gaat om de capaciteit om taal te gebruiken om je uit te drukken en om anderen te begrijpen en te overtuigen. Mensen met taalkundige intelligentie denken in woorden. Zij zijn dan ook in staat om iets te begrijpen dat alleen in woorden wordt overgebracht.

Visueel-ruimtelijke intelligentie

Het vermogen om situaties en problemen voor je te zien en er op die manier mee te werken. Mensen met een goed ontwikkeld visueel-ruimtelijke intelligentie denken in beelden. Ze maken vaak kleine tekeningetjes wanneer ze zich langere tijd op gesproken tekst moeten concentreren.

Lichamelijke-motorische of lichamenlijk-kinesthetische intelligentie

Het vermogen om (delen van) het lichaam te gebruiken om een probleem op te lossen, iets uit te drukken of iets te maken. Mensen die dit gebied goed hebben ontwikkeld, begrijpen iets door het te doen. Sommigen gebruiken daarbij het liefste hun hele lichaam, anderen voornamelijk hun handen. Deze mensen hebben vaak beweging nodig om zich goed te kunnen concentreren.

Muzikaal-ritmische intelligentie

Het vermogen om muzikale en ritmische patronen te herkennen, te onthouden en te maken. Mensen die dit intelligentiegebied gebruiken, denken in ritmes en melodieën. Zij kunnen zich beter concentreren als de stem van een spreker veel nuances heeft of als zij zelf ritmisch bewegen, ritmische geluiden maken of horen.

Natuurgerichte of naturalistische intelligentie

Het vermogen om patronen in natuurlijke omgevingen te herkennen, te begrijpen en ermee te werken. Mensen met een goed ontwikkelde naturalistische intelligentie worden door een natuurlijke omgeving en door het observeren van natuurverschijnselen aan het denken gezet. Doordat zij nauwkeurig observeren, kunnen zij natuurlijke en door mensen gemaakte objecten vaak goed classificeren.

Interpersoonlijke intelligentie

Het vermogen om anderen aan te voelen, te begrijpen, te begeleiden, te leiden en te manipuleren. Mensen die interpersoonlijk intelligent zijn, denken door met anderen te praten over hun gedachten. Wanneer ze dat niet doen, denken ze minder diep. Deze mensen hebben een voorkeur voor samenwerken en kunnen dat meestal ook goed.

Intrapersoonlijke intelligentie -> deze behandelen wij niet.

Het vermogen om te reflecteren en op basis daarvan de juiste beslissingen te nemen. Mensen met een sterk ontwikkelde intrapersoonlijke intelligentie hebben zelfkennis. Ze weten wat ze willen, wat ze wel of niet kunnen en hoe ze beter kunnen worden op gebieden waarin ze nog niet goed zijn. Ze denken van binnen, in zichzelf en denken minder makkelijk wanneer er geluiden zijn of als er om hen heen wordt gepraat.

natuur

na•tuur

/nat'yr/, /nlt'yr/

de (v.)

1201-1225 <Fr. nature of Lat. natura

1ste betekenis

geheel van constitutie, kenmerken en eigenschappen van levende wezens, waardoor zij lichamelijk verschillen van andere wezens

de natuur wordt beschouwd als een geheel van krachten waardoor het lichaam in stand wordt gehouden zijn natuur volgen

10de betekenis

wat de mens om zich heen ziet en wat beschouwd wordt als nog niet door de mens gewijzigd, het landschap

*het ontwaken van de natuur
een wandeling in Gods vrije natuur*

cultuur

cul•tuur

/kJlt'yr/

de (v.)

1544 <Fr. culture <Lat. cultura (landbouw, beschaving)

1ste betekenis

culturen

ontginning

een stuk grond in cultuur brengen

5de betekenis

beschaving, ontwikkeling, verfijning van het geestelijk en zedelijk leven, resp. het daarin bereikte peil

de bloei der cultuur

een gevaar voor de cultuur

cultuur is meer dan civilisatie

fotografie

fo•to•gra•fie

/fotoqraf'i/

de (v.)

1847 <Fr. photographie <Eng. photography, gevormd van Gr. ph^hs (licht) + -grafie

1 de kunst om door chemische inwerking van licht op een gevoelige plaat (resp. film) afbeeldingen te maken

kiekje

kiek•je

/k'ikj/

het

1899 genoemd naar de Leidse
fotograaf Kiek († 1899)

1 amateurfoto, gelegenhedsfoto

een kiekje nemen

kiekjes maken

mens

mens (geen afbreking)

/mens/

-en

1236 afgeleid van man

I de (m.)

1ste betekenis het hoogst ontwikkelde, in biologische zin tot de klasse der zoogdieren (genus Homo) behorende wezen, dat zich vooral door zijn rede en zijn taal van de dieren onderscheidt

de rechten van de mens

God schiep de mens naar zijn beeld

(Gen. 1:27)

biesbos

bies•bos

/b'izbcs/

het

met bies begroeid griendland

onderwijs

on•der•wijs

/'cndfrweis/, in België ook: /cnd

frw'eis/

het; g.mv.

1ste betekenis (geregeld) onder-richt, het systematisch, volgens aangenomen beginselen, georganiseerd overbrengen van elementaire en uitgebreide kennis en kunde door daartoe aangestelde, bevoegde leerkrachten, aan afzonderlijke of daarvoor bijeenzijnde (jonge) personen

godsdienstig, leerstellig, catechetisch onderwijs

geschiedenis van onderwijs en opvoeding

de problemen van het onderwijs

Wiskundig-logisch of

logisch-mathematische intelligentie

(rekenknop)

Het vermogen om logische verbanden en onderliggende principes te begrijpen en om makkelijk met (abstracte) getallen en hoeveelheden te werken. Mensen bij wie dit gebied goed is ontwikkeld, denken beredenerend en zijn vaak kritisch.

1° prijs

Zonder titel • Peter - Frank - Chaniel (team 2)

2^e prijs

Zonder titel • Gerjan - Ben - Alex (team 1)

3^e prijs

De lucht • Tanja - Vincent - Gert Jan (team 3)

Taalkundig of verbaal-linguïstische intelligentie (woordknap)

Het gaat om de capaciteit om taal te gebruiken om je uit te drukken en om anderen te begrijpen en te overtuigen. Mensen met taalkundige intelligentie denken in woorden. Zij zijn dan ook in staat om iets te begrijpen dat alleen in woorden wordt overgebracht.

1° prijs

Zonder titel • Miriam - Vera (team 5)

2^e prijs

Opzien tegen de dood • Kim - Feline (team 1)

3^e prijs

Hij overdacht zijn leven en schrok zich lam • Mirjam, Marnix - Els (team 3)

Visueel-ruimtelijke intelligentie

(beeldknap)

Het vermogen om situaties en problemen voor je te zien en er op die manier mee te werken. Mensen met een goed ontwikkeld visueel-ruimtelijk intelligentie denken in beelden. Ze maken vaak kleine tekeningetjes wanneer ze zich langere tijd op gesproken tekst moeten concentreren.

1° prijs

Het pad naar de toekomst • Duco - Saskia - Floor (team 4)

2^e prijs

Speling met de tijd • Jessica - Shera - Eileen (team 7)

3^e prijs

Bestrating van 2050 • Laura - Pieter - Chantal (team 5)

Lichamelijke-motorische of

lichamelijk-kinesthetische intelligentie

(beweegknop)

Het vermogen om (delen van) het lichaam te gebruiken om een probleem op te lossen, iets uit te drukken of iets te maken. Mensen die dit gebied goed hebben ontwikkeld, begrijpen iets door het te doen. Sommigen gebruiken daarbij het liefste hun hele lichaam, anderen voornamelijk hun handen. Deze mensen hebben vaak beweging nodig om zich goed te kunnen concentreren.

1^e prijs

Nature as it should be • Yoram - Daniel - Marcha (team 3)

2^e prijs

Monster van de Biesbosch • Corina - Niels - Michiel (team 1)

3^e prijs

Natte boeien • Christa - Jori - Joey - Stephan (team 6)

Muzikaal-ritmische intelligentie

(muzieknop)

Het vermogen om muzikale en ritmische patronen te herkennen, te onthouden en te maken. Mensen die dit intelligentiegebied gebruiken, denken in ritmes en melodieën. Zij kunnen zich beter concentreren als de stem van een spreker veel nuances heeft of als zij zelf ritmisch bewegen, ritmische geluiden maken of horen.

1° prijs

Jaarringen • Nikki - Irene - Denise (team 8)

2^e prijs

Zonder titel • Anton - Jori - Justin (team 7)

3^e prijs

Zonder titel • Joep - Melissa - Naomi (team 4)

Natuurgerichte of naturalistische intelligentie (natuurknop)

Het vermogen om patronen in natuurlijke omgevingen te herkennen, te begrijpen en ermee te werken. Mensen met een goed ontwikkelde naturalistische intelligentie worden door een natuurlijke omgeving en door het observeren van natuurverschijnselen aan het denken gezet. Doordat zij nauwkeurig observeren, kunnen zij natuurlijke en door mensen gemaakte objecten vaak goed classificeren.

1° prijs

Get the picture • Iris - Rosanne - Nicolien (team 4)

2^e prijs

Zonder titel • Lotte - Martijn - Richard (team 3)

3^e prijs

Boom aan de kant van het water • Peter - Mandy - Rachel (team 2)

Interpersoonlijke intelligentie

(mensknap)

Het vermogen om anderen aan te voelen, te begrijpen, te begeleiden, te leiden en te manipuleren. Mensen die interpersoonlijk intelligent zijn, denken door met anderen te praten over hun gedachten. Wanneer ze dat niet doen, denken ze minder diep. Deze mensen hebben een voorkeur voor samenwerken en kunnen dat meestal ook goed.

1^e prijs

Mensen onder de paraplu • Tim - Jaimy - Marissa (team 5)

2^e prijs *Let the wind blow and take away all my sorrows* •
Robin - Laure - Lisa (team 7)

3^e prijs

Aan het water • Wilrieke - Jetske - Niels (team 2)

Leren van het Kiekje

Kiek

Het woord kiekje kennen we allemaal van 'een kiekje nemen' en 'kiekjes maken'. Een interessant gegeven hierbij is de oorsprong van het woord 'kiekje'. In tegenstelling tot wat velen denken stamt de betekenis niet af van het werkwoord kijken of een kijkje nemen, maar van de Leidse fotograaf David Kiek (1811-1899). Volgens het verhaal zou Kiek telkenmale opnieuw door dronken studenten zijn wakker gemaakt die midden in de nacht wilden dat hij foto's van hen nam. Hoe meer foto's men bezat van Kiek (kiekjes dus), hoe glorieuzer men in aanzien stond. Door de dronken toestand van de studenten leidde dit natuurlijk niet tot hoogwaardige portretten.

Deze onduidelijke beelden leken op de gelegenheidfoto's door amateurs genomen, en ziedaar, een nieuw woord was in de volksmond geboren.

Soms wordt wel eens het engelse woord snapshot gebruikt, ter aanduiding van een snel, uit de losse pols genomen foto. Maar dat is eigenlijk geen kiekje. Een professionele fotograaf kan wel een snapshot maken, maar geen kiekje. Hij kan hoogstens een kiekje proberen na te maken, maar daarover straks meer. Het woord kiekje verwijst naar een amateur-foto, of dat wat wij ons daarbij voorstellen.

Het kiekje

Het echte kiekje heeft verschillende eigenschappen. Laat ons ze even analyseren. In de eerste – en waarschijnlijk belangrijkste – plaats komt een kiekje altijd als waarheid over. Het geeft een ongecompliceerd beeld met een grote onschuld en een stevige eerlijkheid betreffende de mensen of de dingen op de foto. In elk geval zoals ze toen in

die tijd waren. De tijd toen de foto gemaakt werd. Kiekjes verwijzen altijd naar het verleden, in tegenstelling tot de snapshots die door hun heimelijkheid een getuigenis geven van iets wat schijnbaar nog steeds bestaat, gebeurt of plaats vindt. Snapshots laten iets zien wat we eigenlijk niet mochten zien, we kijken er dus heimelijk naar en waarvan de mensen of de dingen op de foto ook niet weten dat wij het zien. Maar zo wel bij het kiekje. De mensen op een kiekje staan geposeerd voor ons. Met volle overtuiging en toestemming staan, zitten of liggen ze in beeld en kijken met hun blik recht in de lens van de camera.

Let wel, de mensen zijn geposeerd, maar de foto is niet gecomponeerd; anders was het geen kiekje geworden. Dan was het een foto of een portret, een stilleven of een landschapszicht. Nu is het een oprechte en pretentieloze opname van een bepaalde situatie waar de fotograaf bij aanwezig was en op het knopje drukte. Men voelt bij een kiekje de tegenwoordigheid van diegene die de foto heeft gemaakt; hij of zij was toen ter tijd deel van de situatie, alleen was hij of zij even uit beeld om zo te zeggen. Na de druk op de knop, al dan niet gepaard gaand met een van de bekende kreten 'Lachen!' of 'Cheese!', zal de fotograaf waarschijnlijk weer naar voren zijn gelopen, als het ware de foto ingelopen en is weer deelgenoot geworden van het geheel.

Daardoor heeft de foto iets echt, een onschuld of een vertedering. De mensen op de foto geloven in wat ze zijn, zij stralen dat althans uit. Opa is een opa, papa een papa, een padvinder een padvinder. Ze staan daar in hun hoedanigheid waarin ze gefotografeerd worden, niet gewoon als mens of als toevallige voorbijganger.

Zo ook met de dingen of de landschappen in het beeld. Ze zijn echt, ze moeten bestaan hebben. Nergens zien we dat de foto bewust vanuit een bepaalde hoek is genomen

of iets is gecamoufleerd of afgesneden. Alles toont zich openlijk. De molen in het weiland, het kapelletje in de bergen, het restaurant waar we onderweg aten, de tuin van onze opa. Zal dat over 50 jaar ook over onze kiekjes van vandaag gezegd worden? Want hoeveel kiekjes zullen er dan wel niet zijn? Met al die wandelende fotografen, al die digitale camera's, semiprofessioneel of als telefoonapparaat hoog boven het hoofd met uitgestrekte arm in de lucht, met een steelse blik op het schermpje. Dat moeten er miljarden geworden zijn.

Verzamelaars

Deze foto's zullen dezelfde onschuldigheid hebben van de realiteit. Ze zullen even onwennig of ongeduldig, onzeker of zenuwachtig gemaakt zijn door evenzoveel amateurfotografen. Ze zullen even overbelicht, onscherp en verkeerd gekaderd zijn want de afdruckers hebben immers geen geoefend oog. Het zijn geen professionele kijkers of beslissers - want een foto nemen is altijd een beslissing nemen - , het zijn daarentegen vastleggers of verzamelaars. Verzamelaars van momenten, van herinneringen voor later.

De fotograaf van het kiekje geeft eigenlijk uitdrukking aan de wil om het op dat moment bekende mee te nemen naar de toekomst. Het onderwerp (de ouders, de klasgenoot, de buurman, de onbekende op een reis, de ober in het bergcafé) moeten meereizen naar daar waar de kiekjesfotograaf heen zal gaan, voor de rest van het leven.

Levenslang zullen de onderwerpen meegedragen worden, dikwijls gekoesterd als tere onderdelen van het verleden welk een bepaling heeft gegeven aan het huidige bestaan.

Kiekjes vermaterialiseren het voorbije, het vergankelijke, zonder welk men niet zou zijn wie men vandaag de dag is. Als het stamboomonderzoek de steiger vormt van het bestaan, zijn de kiekjes de bouwstenen waaruit het leven is opgetrokken.

Foto

Een echte of professionele fotograaf daarentegen zal een foto maken om het gefotografeerde voor altijd buiten zichzelf te plaatsen. Eenmaal de foto gemaakt, kijkt hij niet weerom, tenzij de professe erom vraagt.

De beroepsfotograaf vervormt de wereld door op het juiste moment af te drukken, door een te scherpe kadring, door een te juiste inzoom of een te perfecte uitsnijding van de realiteit. Men weet nooit wat er zich naast de foto bevond, of het beeld de hele of een halve waarheid weergeeft. Denk maar eens aan de wereldberoemde foto van het zandpaadje dat zich achter de barakken van Dachau bevond en geen romantiek had maar eigenlijk het pad was naar de gaskamers. De uitsnede van de foto bepaalde echter de waarheid.

Een foto is dientengevolge een 'nieuwe' echtheid, die nog niet bestond voordat de foto genomen werd en door de keuze van de fotograaf (een keuze die onherroepelijk bepaald wordt door scholing, vorming, kennis en cultuur) en zijn beslissing pas op het moment van afdrucken begint te bestaan.

Foto's weerspiegelen dus geen levens, kiekjes wel. Een foto kan wel vorm geven aan het leven en dat kan een kiekje weer niet. Een foto kan roeren, vanwege de weergegeven schoonheid of een foto kan schokken door zijn inhoud, kan ook fascineren door zijn compositie of lijnenspel. Het kiekje getuigt van de waarheid omdat het onderdeel is van een rijkere collectie.

Pleidooi

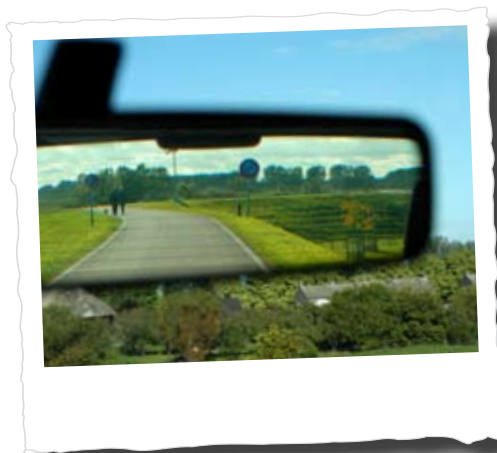
Daarom schrijf ik hier een pleidooi voor het kiekje. Ik pleit niet voor een hedendaagse cultvorm zoals te zien in musea en galerijen, waar polaroids tot enorme formaten opgeblazen worden om een inktijk te tonen in het privéleven van onbekenden waar men niet zonder gêne naar kan kijken. Neen, ik schrijf een hommage waarin het kiekje wordt gebruikt om op een Big Brother-achtige wijze de trivialiteit van het bestaan te exposeren. Wij houden van het kiekje der onschuld, het meegenomen souvenir dat een extra dimensie geeft aan de sleur van het dagelijkse leven. Het kiekje van de oprechte waarheid, de open en eerlijke liefde van de mens voor iets wat niet van hem is maar hij toch een plaats in zijn leven wil geven. De duiven van het San Marcoplein, de kleuren van Toscane, het zilver van de olijfbomen van Marjorca, de sfeer in de camping in Zeeland, het caféterras in Umbrië, de rode stenen van de Provence, het groene gras uit Friesland. Maar ook de verdwenen tuin van oma met de witte seringen, de luiheid van het dorpsplein, het avontuurlijke van de stadsrand, de rust van een weiland.

Dit is een betoog voor de fotografische neerslag van de herinneringen, niet omwille van hun schoonheid, maar als broedplaats van de geschiedenis. De eigen historie waarin de fotograaf zich kan herkennen en terugvinden. Help de kiekjesbezitter zijn geheugen vorm te geven in de tuin van het leven in plaats van hem glanzende – Kodachrome – en onberispelijk uitgevoerde fotografie aan te bieden die hij slechts als onwetende tot zich zal nemen. Iedereen kan immers fotograferen, iedereen moet fotograferen, het kiekje is van iedereen.

Leve het kiekje!

Michel Lafaille

Het Biesbosch Museum,

bron van educatie en informatie

Maak kennis met verleden, heden en de toekomst van de Biesbosch en zie hoe vissers jacht maakten op zalm en steur; hoe elke vierkante meter Biesbosch bewerkt werd door in armoede levende griend- en rietwerkers of hoe de verzetsgroep de strijd aanging met de Duitse bezetter in de Tweede Wereldoorlog. Beleef de magie van waterbouwers en baggeraars die gebruik maakten van en strijden tegen eb en vloed en kijk naar het ontwerpplan van de Biesbosch van de toekomst die ruimte biedt voor de rivieren en waar je kunt recreëren onder magistrale wolkenluchten.

Een dagje Biesbosch is een bron vol beleving en inspiratie waar je kunt wegdromen in een museum naar een ver verleden met kaarten en foto's. Waar je in het archief kunt grasduinen naar antwoorden op tal van vragen over de historie van de Biesbosch.

Maar ook waar je buiten geruisloos kunt varen met de fluisterboot of fietsend en wandelend kunt genieten van eindeloze vergezichten.

De Biesbosch is momenteel één van de grootste waardevolle natuurgebieden in ons land (9100 hectare groot) en is van internationale betekenis. Natte gebieden, boordevol planten en dieren, wuivende rietkragen, vochtige poldertjes met bijzondere wilde bloemen, woeste ruigten waarin kiekendieven hun jongen grootbrengen en klotsende kreken, waar de ijsvogel jaagt.

De Biesbosch is in feite een cultuurlandschap, een landschap dat in belangrijke mate door mensenhanden is gevormd. Een cultuurlandschap heeft een cultuurhistorie. In het Biesbosch Museum wordt de cultuurhistorie van De Biesbosch uitvoerig belicht. Daarbij staat centraal de wijze waarop de mens in en rond het gebied actief was.

Kijk voor alle informatie op www.biesboschmuseum.nl.

Dit fotoproject is mogelijk geworden dankzij de bijdrages en de hulp van:

Zwaluw Reizen, Giessen

Foto Ton Visser, Werkendam

Biesbosch Fluistertours, Lage Zwaluwe

Prins Bernhard Cultuur Fonds, Noord-Brabant

Fotoproject 2009

"Biesbosch: cultuur of natuur?"

"Wij worden als mensen hoe langer hoe meer bestookt met de oppervlakkigheid van de media en de reclame die van ons passieve burgers willen maken zonder een eigen mening of een eigen wil, laat staan een eigen belangstelling. Kortom, de mens dreigt te verworden tot een consumptiedier dat doelloos leeft en klakkeloos alle producten koopt zonder er bij na te denken. Een waar schrikbeeld van iets dat nooit de bedoeling mag of kan zijn.

Ik was dan ook bijzonder verheugd met de uitnodiging van het Altenacollege om mee te werken aan dit grote project waarin niet alleen het maken van een mooie foto door de leerlingen als doel voorop stond, maar vooral de persoonlijke uitdrukking van een bepaald idee of de gedachte in die foto. Daarvoor zouden de leerlingen moeten nadenken over de opgave, over de wereld en over zichzelf.

Zij werden daarin geleid door de opvattingen van de Engelse socioloog Gardner die in zijn werk de mens acht intelligenties toedicht.

Als motief hadden de leerlingen die telkens in kleine groepjes werkten het contrast tussen de cultuur en de natuur of juist de samenwerking tussen die twee eenheden."

